

ANALIZA MAXIMIZĂRII PROFITURILOR, RELAȚIILOR STRÂNSE ÎNTRE PARTICIPANȚI ȘI IMPLICĂRII PERSOANELOR SUS PUSE ÎN DIVERSE DOMENII – CARACTERISTICI PRINCIPALE A CRIMINALITĂȚII GULERILOR ALBE

Alexandrina STRATAN

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D-2106, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Alexandrina Stratan, e-mail: alexandrina.stratan@dp.utm.md

Îndrumător/coordonator științific: **Viorica URSU**, dr., conf.univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Criminalitatea gulerelor albe este o problemă complexă și persistentă care afectează societatea contemporană în multiple moduri. Această formă de infracțiune are repercusiuni semnificative asupra mediului economic, social și juridic, subminând încrederea în unele instituții. Odată cu progresul tehnologic și evoluția economiei, infracțiunile de acest tip au devenit din ce în ce mai sofisticate și greu de detectat, adesea implicând manipulări financiare complexe și fraudă la scară largă. Această cercetare se concentrează pe identificarea și înțelegerea unor caracteristici-cheie ale criminalității gulerelor albe, inclusiv motivele care stau la baza acestui comportament ilegal, modul în care afectează victimele și societatea în ansamblu, printre care: analiza maximizării profiturilor, relațiilor strânse între participanți și implicării persoanelor sus-puse în diverse domenii. Înțelegerea profundă a mecanismelor și motivelor din spatele criminalității gulerelor albe este importantă pentru elaborarea politicilor și a măsurilor legale adecvate pentru a contracara acest fenomen și a proteja interesele economice și sociale ale societății. Prin analizarea acestor trăsături distincte, cercetarea își propune să ofere o perspectivă mai profundă asupra acestui fenomen și să contribuie la dezvoltarea unor cercetări în acest domeniu.

Cuvinte cheie: combaterea criminalității, fraude, activități ilegale, manipulare, pierderi financiare.

Introducere.

Criminalitatea și lupta pentru prevenirea și combaterea criminalității, prin natura lor, rămân a fi concepte pluridisciplinare și comportă multiple abordări conceptuale și operaționale. Deși este un fenomen unitar, criminalitatea poate îmbrăca o diversitate considerabilă de forme de manifestare. Forma de manifestare a criminalității poate să difere de la o crimă la alta sau de la un grup mai mic sau mai mare de crime [4]. Ele pot fi analizate din perspectivă juridică, criminologică, istorică, social-politică, filozofică, logico-sistemică, etică, biologică, etc.

Ca fenomen juridic, criminalitatea cuprinde ansamblul comportamentelor umane considerate infracțiuni, încriminate și sancționate ca atare, în anumite condiții, în cadrul unui sistem (subsistem) de drept penal, determinat concret geoistoric [1].

Criminalitatea gulerelor albe, ca tip de criminalitate, reprezintă un fenomen complex și insidios care afectează diverse sectoare ale societății contemporane. Această formă de criminalitate implică acțiuni ilegale comise de indivizi sau grupuri în poziții de autoritate sau putere în cadrul instituțiilor economice, financiare sau corporative. Criminalii din categoria „gulerelor albe” acționează total izolați de definițiile defavorabile ale comportamentelor lor [3]. Deși termenul "guler alb" este adesea asociat cu profesioniști cu înaltă calificare și poziții sociale înalte, acești infractori se angajează în activități ilegale într-o varietate de domenii, inclusiv finanțe, afaceri, politică și guvernare.

Astăzi, conceptul criminologic de „criminalitatea gulerelor albe” este adânc înrădăcinat în toate sistemele moderne de justiție penală, făcând parte din jargonul juridic de bază. Când vorbim despre infracțiuni precum evaziunea fiscală, spălarea banilor, manipularea pieței de capital sau infracțiuni împotriva intereselor financiare ale UE, liantul invizibil dintre ele constă în subsumarea lor sferei acestor tipuri de crime. Însă criminalitatea gulerilor albe reprezintă o „invenție” relativ recentă [2].

Noțiunea de „gulere albe” a fost utilizată pentru prima dată în anul 1939 de către criminologul american Edwin Sutherland, când a văzut lumina tiparului articolul acestuia “White-Collar Criminality”. În viziunea lui, criminalitatea gulerelor albe este alcătuită din ansamblul de infracțiuni „comise de persoane respectabile cu statut social înalt în cursul activității lor profesionale [3]”.

Dar ca să înțelegem mai bine acest fenomen negativ trebuie să-i identificăm și analizăm principale caracteristici ai acestei forme de criminalitate. Astfel, putem enumera următoarele caracteristici [4]:

- infracțiunile sunt comise în scopul maximizării profiturilor;
- implică relații strânse între participanți, uneori chiar forme complexe de organizare;
- presupun implicarea unor persoane care se bucură de poziții sociale, economice, politice și profesionale dintre cele mai bune;
- au vizibilitate scăzută;
- implică difuziunea responsabilității;
- se comit într-o perioadă mare de timp, greu de circumscris;
- acoperirea lor este ușurată de complexitatea operațiunilor financiare și de posibilitățile pe care le oferă ținerea contabilității, pentru a disimula afacerile frauduloase;
- autorii lor să inspire încredere prin atitudine și comportament, sunt inteligenți, avizați și versați;
- complexitate și dificultate în acțiunea de descoperire și de cercetare;
- implică sentimente de victimizare din partea persoanelor cercetate.

În prezenta cercetare ne-am propus să analizăm doar o parte din aceste caracteristici, iar celelalte vor fi analizate într-o altă cercetare, de același autor. Astfel:

1. Una dintre caracteristicile distinctive ale criminalității gulerelor albe este *orientarea către maximizarea profiturilor* [3]. În comparație cu alte forme de infracțiuni, care pot avea adesea motive personale sau sociale, infracțiunile gulerelor albe sunt în principal motivate de obținerea unor câștiguri financiare substanțiale. Persoanele implicate în acest tip de activități ilegale, cum ar fi fraudarea, corupția sau manipularea piețelor financiare, sunt adesea motivate de dorința de a obține profituri cât mai mari, indiferent de impactul negativ asupra altor persoane sau asupra societății în ansamblu [1].

Această caracteristică evidențiază aspectul calculat și deliberat al criminalității gulerelor albe, în care indivizii sau organizațiile infractori sunt dispuși să încalce normele legale și etice pentru a obține beneficii financiare substanțiale. Această orientare către maximizarea profiturilor poate determina infractorii să folosească tactici sofisticate și să recurgă la scheme complexe de fraudă sau corupție, ceea ce face ca aceste infracțiuni să fie adesea dificil de detectat și de investigat.

2. O altă caracteristică esențială a criminalității gulerelor albe este *implicarea unor relații strânse între participanți, uneori chiar sub forma unor structuri organizaționale complexe*. În multe cazuri, infracțiunile de acest tip nu sunt comise de indivizi izolați, ci implică colaborarea și coordonarea între mai multe persoane sau entități. Aceste relații strânse între participanți pot lua diverse forme, de la parteneriate informale până la rețele organizate și bine structurate.

Aceste forme de organizare pot fi extrem de sofisticate, cu roluri și responsabilități bine definite pentru fiecare membru al grupului infracțional. Uneori, aceste structuri pot implica inclusiv colaborarea între indivizi din diferite domenii de activitate sau din diverse sectoare ale economiei, pentru a permite desfășurarea cu succes a infracțiunilor planificate.

Relațiile strânse între participanți în cadrul criminalității gulerelor albe pot facilita împărțirea sarcinilor, distribuirea riscurilor și coordonarea activităților ilegale, contribuind astfel la eficiența și succesul acestora. Totodată, aceste structuri complexe pot face ca investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor să fie mai dificile, deoarece pot implica multiple jurisdicții și implicații transnaționale.

3. O altă caracteristică esențială a criminalității gulerelor albe este presupunerea *implicării unor persoane care dețin poziții sociale, economice, politice și profesionale dintre cele mai bune* [6]. Acești indivizi, cunoscuți și sub denumirea de "elită" sau "elite corporatiste", beneficiază adesea de acces la resurse și privilegii semnificative în societate.

Prin utilizarea acestor poziții privilegiate, persoanele implicate în criminalitatea gulerelor albe pot avea oportunități mai mari de a comite și ascunde infracțiunile lor. Ei pot folosi resursele și influența lor pentru a manipula sau a evita sistemele de reglementare și de aplicare a legii, pentru a obține informații confidențiale sau pentru a influența deciziile și politicile în avantajul lor.

Implicarea persoanelor cu poziții sociale, economice, politice și profesionale privilegiate în infracțiunile gulerelor albe poate aduce și mai multă complexitate și dificultate în detectarea și investigarea acestor activități ilegale. De asemenea, poate submina încrederea publică în instituțiile și autoritățile responsabile cu menținerea ordinii și aplicarea legii.

Concluzii.

În consecință, înțelegerea acestor caracteristici a criminalității gulerelor albe este foarte importantă pentru elaborarea de strategii eficiente de prevenire, investigarea și urmărirea penală a infractorilor, indiferent de poziția lor socială sau profesională și combatere a acestui fenomen. Este strict necesară o abordare coordonată și colaborativă între autoritățile de aplicare a legii, instituțiile judiciare și alte organizații relevante.

Dar cel mai important este promovarea transparenței, responsabilității și integrității în toate sectoarele și nivelele societății pentru a contracara această formă de infracționalitate și pentru a asigura un mediu economic și social echitabil și corect.

Bibliografia:

- [1] Octavian Bejan, Valeriu Bujor. CARACTERIZARE CRIMINOLOGICĂ A TIPURILOR DE CRIMINALITATE
- [2] Tudor Amza, Criminologie- Tratat de teorie si politicacriminologica, Editura Lumina Lex, Bucuresti 2002,p.296
- [3] Octavian Pop, Gheorgehe Neagu. CRIMINOLOGIE GENERALĂ Chișinău 2005,p.110
- [4] White collar crime - câteva repere conceptuale [Online] Disponibil: <https://juridicemoldova.md/8517/white-collar-crime-cateva-repere-conceptuale.html>
- [5] CRIMINOLOGIE Criminalitatea Gulerelor Albe [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/492220354/CRIMINOLOGIE-Criminalitatea-gulerelor-albe>
- [6] Corupția în Afaceri. Criminalitatea ”gulerelor albe” [Online] Disponibil: https://www.academia.edu/23244674/Corup%C8%9Bia_%C3%AEn_Afaceri_Criminalitatea_gulerelor_albe_03.03.2024